

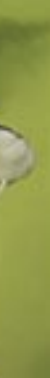
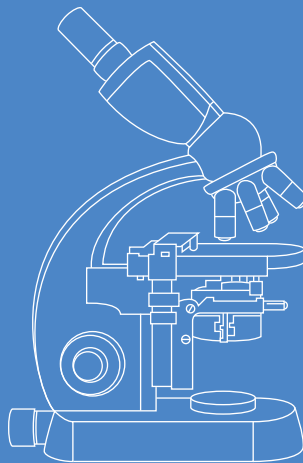
Driebergen

23 maart 2006

Symposium:

Kwaliteitsborging in de hydrobiologie

Standaardisatie en accreditatie, een lust of een last?

Het begrip kwaliteit is niet meer weg te denken uit onze wereld. Toch leidt de invoering van kwaliteitsborging onder hydrobiologen nog tot veel weerstand. Argumenten als: "Dat kost alleen maar geld en de opdrachtgever kijkt alleen naar de prijs" en "dat kan niet met biologische gegevens" zijn veel gehoord. Is deze weerstand terecht of betreft het hier slechts een vorm van koudwatervrees?

"The increasing importance of ecology in new legislation such as the EC Water Framework Directive (WFD: 2000/60/EC) means that ecological data from aquatic environments must be of a known and verifiable quality" Bron: Ontw. NEN-EN 14996: Assuring the quality of biological and ecological assessments in the aquatic environment.

VAN REGIONAAL NAAR NATIONAAL

In Nederland zijn 26 waterschappen samen met het RWS-laboratorium verantwoordelijk voor het verzamelen en verwerken van hydrobiologische gegevens. Ieder doet dit veelal met behulp van eigen huismethoden. Deze huismethoden zijn historisch gegroeid en worden uit angst voor trendbreuk niet snel veranderd. Zolang men in het eigen beheersgebied blijft is er ogenschijnlijk weinig aan de hand. Ecologische veranderingen in de tijd kunnen worden gevolgd en het beheer en beleid kan worden voorzien van de benodigde biologische informatie.

Deze pragmatische en interne werkwijze komt steeds meer onder druk te staan. In toenemende mate worden commerciële laboratoria ingeschakeld en worden regionale gegevens uitgewisseld en samengevoegd. Hierbij komen problemen aan de oppervlakte die voorheen voor velen minder zichtbaar en relevant waren. Verschillen in naamgeving, bemonsteringsstrategie en analysemethoden maken vele gegevens vrijwel onbruikbaar. Kwaliteit, vergelijkbaarheid en juistheid van gegevens zijn meer dan ooit belangrijke onderwerpen geworden.

KWALITEIT

Voor veel ecologen staat het begrip kwaliteit gelijk aan: "een hoge mate van betrouwbaarheid" en wordt daarmee niet als realistisch gezien. Een snelle blik in de "Van Dale" leert ons dat kwaliteit niets meer of minder betekent dan "hoedanigheid". Zelfs "goede kwaliteit" is een relatief begrip en wordt het best gedefinieerd als "conform de informatiebehoefte". Gegevens hoeven niet beter/nauwkeuriger te zijn dan nodig is voor de toepassing.

In kwaliteit moet je investeren. Dat betekent niet dat het zich niet terugbetaalt. Een kwaliteitssysteem invoeren betekent een verandering van mentaliteit, accepteren dat mensen fouten maken en dat een kwaliteitssysteem er is om die fouten te voorkomen dan wel af te vangen. Het invoeren van een kwaliteitssysteem vraagt inzet en overtuigingskracht, maar vooral de bereidwilligheid van iedereen om er aan mee te werken.

Een eenmaal goed opgezet kwaliteitssysteem heeft een groot aantal voordelen:

- traceerbaarheid van gegevens (wie wat waar en hoe verkregen, ingevoerd in database etc)
- herleidbaarheid van gegevens (op basis van welke criteria (tabel) heb je een organisme gedetermineerd)
- vergelijkbaarheid van gegevens

- continuïteit in kennisontwikkeling
- inzicht in eigen presteren t.o.v. andere laboratoria door deelname aan ringonderzoeken
- een kwalitatief/kwantitatief beeld van de betrouwbaarheid van gegevens
-etc

"Without some knowledge of the level of uncertainty, an index of biological quality is of little value" R. Clarke, RIVPACS International Workshop, 16-18 September 1997

KWALITEITSZORGSYSTEEM

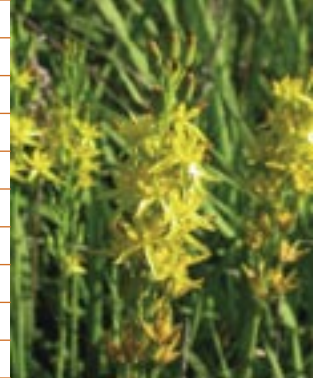
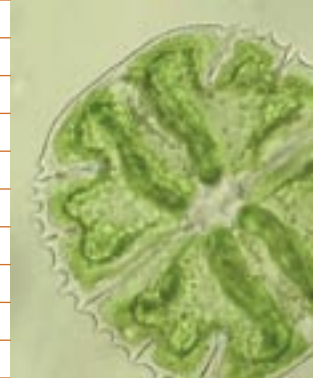
Voor milieuanalyses waarbij de opdrachtgever (bijvoorbeeld een waterschapsbestuur) eigenlijk niet kan controleren of een analytisch resultaat of een beoordeling juist is vormt een systeem van kwaliteitsborging volgens accreditatie de aangewezen weg. Bij accreditatie wordt veel gebruik gemaakt van genormaliseerde methoden (NEN-, NEN-EN- en NEN-ISO-normen). Deze normen zijn het resultaat van een proces dat zich kenmerkt door inbreng van deskundigheid vanuit alle belanghebbende groepen met consensus over het eindproduct.

EUROPESE ONTWIKKELINGEN

De Kader Richtlijn Water verplicht alle lidstaten de ecologische toestand van aquatische systemen te monitoren en op een uniforme wijze te beoordelen. De kans is aanwezig dat uit oogpunt van vergelijkbaarheid ook voorgeschreven gaat worden op welke wijze men de ecologische gegevens moet verzamelen. De EU zal daarbij vooral gebruik maken van methoden die door CEN (Europese organisatie voor normalisatie) zijn en worden ontwikkeld.

Nederland participeert momenteel via het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN) in de betreffende Europese CEN-werkgroepen. We hebben dus de mogelijkheid om in een vroeg stadium nationale methoden in te brengen in Europese normen. Hoe meer de Europese standaarden lijken op de methoden zoals we die nu in Nederland hanteren, des te groter de kans dat we ook in de toekomst kunnen blijven meten zoals we dat nu gewend zijn. Hiertoe zullen we wel meer landelijk op elkaar moeten afstemmen.

"In het stroomgebiedbeheersplan worden schattingen gegeven van de betrouwbaarheid en de precisie van de gegevens die met de monitoringsprogramma's worden verkregen" Bron: KRW Annex V 1.3.

HOE VERDER?

Het is tijd de handen ineen te slaan en de hydrobiologie gezamenlijk op een hoger niveau te tillen. RIZA, NEN, STOWA en WEW hebben een symposium georganiseerd dat is bedoeld als startschot en als nieuwe impuls tot een verdere professionalisering van de hydrobiologie. Het symposium wordt gehouden op 23 maart 2006. Na het symposium willen we het proces blijven begeleiden dat moet leiden tot gegevens die interregionaal te vergelijken zullen zijn en uiteindelijk het doel kunnen gaan dienen waar ze voor verzameld zijn: "Een goede betrouwbare kennis van de ecologische toestand van de Nederlandse oppervlaktewateren nu en in de toekomst". Accreditatie is hierbij geen doel op zich maar wel een weg waarlangs kwaliteit kan worden geborgd.

Het symposium en het daarop volgende proces zal ondersteund worden via de website van de Werkgroep Ecologisch Waterbeheer, www.wew.nu. Op deze website zal praktische informatie over het symposium en inhoudelijke informatie over kwaliteitsborging in de hydrobiologie aangeboden worden.

WILT U DEELNEMEN, GEEF U DAN OP VIA DE WEBSITE VAN DE WERKGROEP ECOLOGISCH WATERBEHEER WWW.WEW.NU (VIA KOPJE "AGENDA").

DATUM EN LOCATIE	23 maart 2006	Antropia, Cultuur- en Congrescentrum (Direct naast station Driebergen - Zeist) Landgoed de Reehorst Hoofdstraat 8 3972 LA Driebergen
-------------------------	----------------------	---

Deze workshop is door samenwerking van de volgende partijen tot stand gekomen:

Werkgroep Ecologisch Waterbeheer
secretaris@wew.nu
www.wew.nu

STOWA
stowa@stowa.nl
www.stowa.nl

stowa

RIZA
info@riza.nl
www.riza.nl

NEN
milieu@nen.nl
www.nen.nl

NEN